

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 20 października 2022 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Kontrole graniczne, azyl i imigracja – Polityka azylowa – Dokument pobytowy wydawany obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami – Dyrektywa 2004/81/WE – Artykuł 6 – Zakres stosowania – Obywatel państwa trzeciego twierdzący, że był ofiarą przestępstwa związanego z handlem ludźmi – Przyznanie okresu przeznaczonego na zastanowienie się przewidzianego w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy – Zakaz wykonania nakazu wydalenia – Pojęcie – Zakres – Obliczanie okresu przeznaczonego na zastanowienie się – Rozporządzenie (UE) 604/2013 – Kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca – Przekazanie państwu członkowskiemu odpowiedzialnemu za rozpatrzenie tego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej

W sprawie C-66/21

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Rechtbank Den Haag (sąd w Hadze, Niderlandy) postanowieniem z dnia 28 stycznia 2021 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 stycznia 2021 r., w postępowaniu:

O.T.E.

przeciwko

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: C. Lycourgos, prezes izby, L.S. Rossi (sprawozdawczyni), J.-C. Bonichot, S. Rodin i O. Spineanu-Matei, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Richard de la Tour,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

* Język postępowania: niderlandzki.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu rządu niderlandzkiego – M.K. Bulterman i P. Huurnink, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego – M. Smolek i J. Vlácil, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller i R. Kanitz, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – C. Cattabriga i F. Wilman, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 2 czerwca 2022 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 dyrektywy Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami (Dz.U. 2004, L 261, s. 19).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy O.T.E., obywatelem nigeryjskim, a Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (sekretarzem stanu ds. sprawiedliwości i bezpieczeństwa, Niderlandy) (zwanym dalej „sekretarzem stanu”) w przedmiocie odrzucenia bez rozpatrzenia złożonego przez skarżącego w postępowaniu głównym wniosku o zezwolenie na pobyt czasowy z tytułu azylu ze względu na to, że państwem odpowiedzialnym za rozpatrzenie tego wniosku była Republika Włoska.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2004/81

- 3 Motywy 2, 4 i 9–11 dyrektywy 2004/81 mają następujące brzmienie:

„(2) Na specjalnym posiedzeniu w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r. Rada Europejska wyraziła zdecydowany zamiar zwalczania nielegalnej imigracji u źródeł, na przykład poprzez dotarcie do osób zajmujących się handlem ludźmi i gospodarczym wyzyskiem migrantów. Wezwała państwa członkowskie do skoncentrowania działań na wykrywaniu i likwidacji sieci przestępczych, przy jednoczesnej ochronie praw ofiar.

[...]

(4) Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla innych przepisów dotyczących ochrony przyznanej uchodźcom, osobom korzystającym z dodatkowej ochrony i osobom starającym się o ochronę międzynarodową na mocy prawa międzynarodowego dotyczącego uchodźców, a także dla innych instrumentów dotyczących praw człowieka.

[...]

(9) Niniejsza dyrektywa wprowadza dokument pobytowy przeznaczony dla ofiar handlu ludźmi lub, jeżeli państwo członkowskie podejmie decyzję o rozszerzeniu zakresu niniejszej dyrektywy, dla obywateli państw trzecich będących wcześniej przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, dla których dokument pobytowy stanowi wystarczający bodziec do współpracy z właściwymi organami, określając jednocześnie pewne warunki służące jako zabezpieczenie przed nadużyciami.

(10) W tym celu konieczne jest ustanowienie kryteriów wydawania dokumentu pobytowego, warunków pobytu oraz powodów nieprzedłużenia i cofnięcia dokumentu. Prawo pobytu na mocy niniejszej dyrektywy podlega pewnym warunkom i ma charakter czasowy.

(11) Zainteresowani obywatele państw trzecich powinni zostać poinformowani o możliwości uzyskania takiego dokumentu pobytowego i mieć zapewniony czas na zastanowienie się nad swoją sytuacją. Powinno im to pomóc w podjęciu świadomej decyzji co do podjęcia lub niepodjęcia współpracy z właściwymi organami, którymi mogą być policja, prokuratura i organy sądowe (ze względu na ryzyko, jakie się z tym wiąże), tak aby współpracowali z własnej woli, a zatem skuteczniej”.

4 Artykuł 1 tej dyrektywy przewiduje:

„Celem niniejszej dyrektywy jest określenie warunków przyznawania dokumentów pobytowych na czas określony, powiązany z czasem odpowiedniego postępowania krajowego, obywatelom państw trzecich współpracującym przy zwalczaniu handlu ludźmi lub działań ułatwiających nielegalną imigrację”.

5 Artykuł 2 wspomnianej dyrektywy przewiduje:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[...]

d) »środek służący wykonaniu nakazu wydalenia« oznacza każdy środek podjęty przez państwo członkowskie w celu wykonania decyzji właściwych organów nakazującej wydalenie obywatela państwa trzeciego;

e) »dokument pobytowy« oznacza zezwolenie wydane przez państwo członkowskie, umożliwiające legalny pobyt na jego terytorium obywatelowi państwa trzeciego, spełniającemu warunki określone w niniejszej dyrektywie;

[...]”.

6 Artykuł 3 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie stosują niniejszą dyrektywę do obywateli państw trzecich, którzy są lub byli ofiarami przestępstw związanych z handlem ludźmi, nawet jeśli wjechali oni nielegalnie na terytorium państwa członkowskiego”.

7 Artykuł 5 akapit pierwszy dyrektywy 2004/81 ma następujące brzmienie:

„Jeżeli właściwe organy państw członkowskich są zdania, że obywatel państwa trzeciego może być objęty zakresem niniejszej dyrektywy, informują osobę zainteresowaną o możliwościach, jakie oferuje niniejsza dyrektywa”.

8 Artykuł 6 tej dyrektywy, zatytułowany „Okres przeznaczony na zastanowienie się”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewnią przyznanie zainteresowanym obywatelom państw trzecich okresu na zastanowienie się, umożliwiające im odzyskanie sił i uniknięcie wpływu ze strony sprawców przestępstw, tak aby mogli podjąć świadomą decyzję co do podjęcia współpracy z właściwymi organami.

Czas trwania i data rozpoczęcia okresu, o którym mowa w pierwszym akapicie, są określane zgodnie z prawem krajowym.

2. W okresie przeznaczonym na zastanowienie się i podczas oczekiwania na decyzję właściwych organów zainteresowani obywatele państw trzecich mają prawo do traktowania określonego w art. 7 i nie jest możliwe wykonanie wobec nich nakazu wydalenia.

3. Okres przeznaczony na zastanowienie się nie daje uprawnień do pobytu na mocy niniejszej dyrektywy.

4. Państwo członkowskie może w każdej chwili zakończyć okres przeznaczony na zastanowienie się z przyczyn związanych z porządkiem publicznym i ochroną bezpieczeństwa narodowego lub jeżeli właściwe organy stwierdziły, że dana osoba aktywnie, dobrowolnie i z własnej inicjatywy ponownie nawiązała kontakt ze sprawcami przestępstw, o których mowa w art. 2 lit. b) i c)”.

9 Artykuł 7 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Traktowanie zapewniane przed wydaniem dokumentu pobytowego”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają zainteresowanym obywatelom państw trzecich niemającym dostatecznych środków finansowych przyznanie standardu życia mogącego zapewnić im utrzymanie i dostęp do leczenia w nagłych wypadkach. Zwracają uwagę na szczególne potrzeby osób będących w trudnej sytuacji, z uwzględnieniem – w razie potrzeby i jeżeli przewiduje to prawo krajowe – pomocy psychologicznej.

2. Podczas stosowania niniejszej dyrektywy państwa członkowskie w należyty sposób uwzględniają potrzeby w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zainteresowanych obywateli państw trzecich, zgodnie z prawem krajowym.

[...]”.

- 10 Artykuł 8 tej dyrektywy, zatytułowany „Wydanie i przedłużenie dokumentu pobytowego”, w ust. 1 stanowi:

„Po upływie okresu przeznaczzonego na zastanowienie się lub wcześniej, jeżeli właściwe organy są zdania, że zainteresowany obywatel państwa trzeciego spełnił już kryterium określone w lit. b), państwa członkowskie rozważą:

- a) możliwości, jakie przedłużenie pobytu danej osoby na danym terytorium stwarza dla dochodzenia lub postępowania sądowego; oraz
- b) czy wyraziła ona wyraźny zamiar współpracy; oraz
- c) czy zerwała ona wszystkie kontakty z osobami podejrzewanymi o czyny, które mogą być zaliczone do przestępstw, o których mowa w art. 2 lit. b) i c)”.

Rozporządzenie Dublin III

- 11 Rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiające kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz.U. 2003, L 50, s. 1) zostało uchylone i zastąpione ze skutkiem od dnia 18 lipca 2013 r. rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela kraju trzeciego lub bezpaństwowca (Dz.U. 2013, L 180, s. 31) (zwanym dalej „rozporządzeniem Dublin III”).

- 12 Artykuł 1 rozporządzenia Dublin III stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie ustanawia kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (zwanego dalej »odpowiedzialnym państwem członkowskim«)”.

- 13 Artykuł 21 tego rozporządzenia, zatytułowany „Złożenie wniosku o przejęcie”, stanowi w ust. 1:

„W przypadku gdy państwo członkowskie, w którym został złożony wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, uznaje, że inne państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosku, może, tak szybko jak to możliwe i w każdym przypadku w ciągu trzech miesięcy od daty złożenia wniosku w rozumieniu art. 20 ust. 2, zwrócić się do innego państwa członkowskiego o przejęcie wnioskodawcy.

Niezależnie od akapitu pierwszego w przypadku uzyskania trafienia w systemie Eurodac odnoszącego się do danych zarejestrowanych zgodnie z art. 14 rozporządzenia [Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania rozporządzenia (UE) nr 604/2013 oraz w sprawie występowania o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego, oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1077/2011 ustanawiające Europejską Agencję ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa

i Sprawiedliwości (Dz.U. 2013, L 180, s. 1)] wniosek jest przesyłany w ciągu dwóch miesięcy od uzyskania tego trafienia na mocy art. 15 ust. 2 tego rozporządzenia.

W przypadku gdy wniosek o przejęcie wnioskodawcy nie został wniesiony w terminach określonych w akapitach pierwszym i drugim, odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej spoczywa na państwie członkowskim, w którym taki wniosek został złożony”.

14 Artykuł 26 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia Dublin III stanowi:

„W przypadku gdy państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, zgadza się na przejęcie lub wtórne przejęcie wnioskodawcy lub innej osoby, o której mowa w art. 18 ust. 1 lit. c) lub d), wnioskujące państwo członkowskie powiadamia zainteresowaną osobę o decyzji o przekazaniu jej do odpowiedzialnego państwa członkowskiego oraz, w odpowiednich przypadkach, o nierozpatrywaniu jej wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej”.

15 Artykuł 27 wspomnianej rozporządzenia, zatytułowany „Środki zaskarżenia”, stanowi:

„1. Wnioskodawca lub inna osoba, o której mowa w art. 18 ust. 1 lit. c) lub d), ma prawo wniesienia do sądu skutecznego środka zaskarżenia w formie odwołania lub wniosku o ponowne rozpoznanie, z powodów faktycznych lub prawnych, decyzji o przekazaniu.

2. Państwa członkowskie zapewniają zainteresowanej osobie rozsądny termin na skorzystanie z prawa do wniesienia skutecznego środka zaskarżenia na mocy ust. 1.

3. Na użytek odwołań lub wniosków o ponowne rozpoznanie dotyczących decyzji o przekazaniu państwa członkowskie określają w swoim prawie krajowym, że:

a) odwołanie lub wniosek o ponowne rozpoznanie daje zainteresowanej osobie prawo do pozostania w zainteresowanym państwie członkowskim do czasu rozstrzygnięcia odwołania lub wniosku o ponowne rozpoznanie; lub

b) następuje automatyczne zawieszenie przekazania, a zawieszenie to wygasa po upływie pewnego rozsądnego okresu, w którym sąd – po dokonaniu dokładnej i wnikliwej analizy wniosku – podejmuje decyzję, czy odwołanie lub wniosek o ponowne rozpoznanie powoduje zawieszenie przekazania; lub

c) zainteresowanej osobie daje się możliwość złożenia do sądu w rozsądnym terminie wniosku o zawieszenie wykonania decyzji o przekazaniu do czasu rozstrzygnięcia odwołania lub wniosku o ponowne rozpoznanie [...]”.

16 Artykuł 29 wspomnianego rozporządzenia przewiduje:

„1. Przekazanie osoby ubiegającej się o azyl lub innej osoby, o której mowa w art. 18 ust. 1 lit. c) lub d), z wnioskującego państwa członkowskiego do odpowiedzialnego państwa członkowskiego jest przeprowadzane zgodnie z prawem krajowym wnioskującego państwa członkowskiego, po konsultacjach między zainteresowanymi państwami członkowskimi, tak szybko, jak to jest praktycznie możliwe, a najpóźniej w ciągu sześciu miesięcy od wyrażenia zgody na złożony przez inne państwo członkowskie wniosek [zgody przez inne państwo członkowskie na wniosek] o przejęcie lub wtórne przejęcie zainteresowanej osoby lub od ostatecznej decyzji w sprawie odwołania się lub ponownego rozpoznania, w przypadku gdy mają one skutek zawieszający, zgodnie [z] art. 27 ust. 3.

[...]

2. W przypadku gdy nie dokonano przekazania w terminie sześciomiesięcznym, odpowiedzialne państwo członkowskie zostaje zwolnione z obowiązku przejścia lub wtórnego przejścia zainteresowanej osoby, a odpowiedzialność zostaje przeniesiona na wnioskujące państwo członkowskie. Termin ten może być przedłużony do maksymalnie jednego roku, jeżeli przekazania nie można było przeprowadzić w związku z uwięzieniem zainteresowanej osoby, lub do maksymalnie osiemnastu miesięcy, jeżeli zainteresowana osoba uciekła.

[...]”.

Dyrektywa 2001/40/WE

- 17 Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy Rady nr 2001/40/WE z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie wzajemnego uznawania decyzji o wydalaniu obywateli państw trzecich (Dz.U. 2001, L 149, s. 34) stanowi:

„Bez uszczerbku dla zobowiązań wynikających z art. 23 oraz dla stosowania art. 96 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. [między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.U. 2000, L 239, s. 19)], podpisanej w Schengen dnia 19 czerwca 1990 r. [...], celem niniejszej dyrektywy jest umożliwienie uznawania decyzji o wydaleniu wydanej przez właściwe władze w państwie członkowskim, zwanym dalej »wydającym państwem członkowskim«, w stosunku do obywatela państwa trzeciego, przedkładanej na terytorium innego państwa członkowskiego, zwanego dalej »egzekwującym państwem członkowskim«”.

- 18 Artykuł 2 wspomnianej dyrektywy przewiduje:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[...]

b) »decyzja o wydaleniu« oznacza każdą decyzję, która nakazuje wydalenie, podejmowaną przez uprawnione władze administracyjne wydającego państwa członkowskiego;

[...]”.

Dyrektywa 2004/38/WE

- 19 Artykuł 28 ust. 1 i 2 dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77) stanowi:

„1. Przed podjęciem decyzji o wydaleniu ze względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego przyjmujące państwo członkowskie uwzględni informacje dotyczące długości pobytu danej osoby na jego terytorium, jego/jej wieku, stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej

i ekonomicznej, integracji społecznej i kulturalnej w przyjmującym państwie członkowskim oraz stopień jego [jej] więzi z krajem pochodzenia.

2. Przyjmujące państwo członkowskie nie może podjąć decyzji o wydaleniu wobec obywateli Unii lub członków ich rodzin, bez względu na [ich] przynależność państwową, którzy posiadają prawo stałego pobytu na jego terytorium, z wyjątkiem poważnych względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego”.

Prawo niderlandzkie

- 20 Artykuł 8 Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000) [ustawy w sprawie dokonania generalnej rewizji ustawy o cudzoziemcach (ustawy o cudzoziemcach z 2000 r.)] z dnia 23 listopada 2000 r. (Stb. 2000, n° 496), w brzmieniu mającym zastosowanie w postępowaniu głównym (zwaney dalej „ustawą o cudzoziemcach”) stanowi:

„Cudzoziemiec przebywa w Niderlandach zgodnie z prawem tylko wtedy, gdy:

[...]

k) w okresie, w którym minister umożliwia mu złożenie skargi o naruszenie art. 273f Wetboek van Strafrecht (kodeksu karnego) [dotyczącego handlu ludźmi]”.

- 21 Artykuł 30 ust. 1 ustawy o cudzoziemcach uściśla, że wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt tymczasowy nie jest rozpatrywany, jeśli zgodnie z rozporządzeniem Dublin III zostanie stwierdzone, że inne państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku.

- 22 Sekcja B8/3.1 Vreemdelingencirculaire 2000 (okólnika w sprawie cudzoziemców z 2000 r.), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (zwanego dalej „okólnikiem w sprawie cudzoziemców”) ma następujące brzmienie:

„Komendant Koninklijke Marechaussee [(żandarmerii, Niderlandy, zwanej dalej »KMar«)] ma takie same uprawnienia jak komendant policji krajowej, jeśli istnieją przesłanki wskazujące na handel ludźmi w odniesieniu do cudzoziemca [...].

L’Immigratie- en Naturalisatiedienst [(urząd ds. imigracji i naturalizacji, Niderlandy, zwany dalej »IND«)] rozróżnia trzy sytuacje w zakresie prawa pobytu w odniesieniu do prawa pobytu tymczasowego dla ofiar i świadków-osób zgłaszających przypadki handlu ludźmi:

1. okres przeznaczony na zastanowienie się dla ofiar handlu ludźmi;
  2. dokumenty pobytowe dla ofiar handlu ludźmi; oraz
  3. dokumenty pobytowe dla świadków-osób zgłaszających przypadki handlu ludźmi.
1. Okres przeznaczony na zastanowienie się

Zgodnie z art. 8 lit. k) ustawy o cudzoziemcach domniemanym ofiarom handlu ludźmi przyznaje się nieprzekraczający trzech miesięcy okres przeznaczony na zastanowienie się, podczas którego muszą one zdecydować, czy chcą złożyć zawiadomienie o handlu ludźmi lub w inny sposób współpracować w dochodzeniu lub śledztwie w sprawie osoby podejrzanej o handel ludźmi lub w postępowaniu sądowym przeciwko tej osobie, czy też z tego rezygnują.

Przy najmniejszym podejrzeniu, że chodzi o handel ludźmi, lub po interwencji Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid [(inspekcji spraw socjalnych i zatrudnienia, Niderlandy)] [...] policja lub KMar zapewnia domniemanej ofierze okres przeznaczony na zastanowienie się.

W okresie przeznaczonym na zastanowienie się IND wstrzymuje przekazanie domniemanej ofiary handlu ludźmi z terytorium Niderlandów.

Okres przeznaczony na zastanowienie się przyznawany jest tylko jednorazowo i nie może być przedłużony.

Okres przeznaczony na zastanowienie się przysługuje wyłącznie cudzoziemcom, którzy przebywają w Niderlandach nielegalnie i którzy:

- są lub byli ofiarami przestępstwa, o którym mowa w art. 273f kodeksu karnego;
- nie byli jeszcze w Niderlandach ofiarami przestępstwa, o którym mowa w art. 273f kodeksu karnego, ale są prawdopodobnie ofiarami handlu ludźmi; lub
- nie mieli w żaden sposób prawa wjazdu na terytorium Królestwa Niderlandów ale prawdopodobnie są ofiarami handlu ludźmi, zważywszy na fakt, że KMar, w razie potrzeby w porozumieniu z prokuraturą, przyznaje okres przeznaczony na zastanowienie się przy najmniejszym podejrzeniu, że chodzi o handel ludźmi.

Okres przeznaczony na zastanowienie się nie przysługuje świadkom składającym zawiadomienie o podejrzeniu handlu ludźmi.

IND wyznacza okres przeznaczony na zastanowienie się cudzoziemcom umieszczonym w ośrodku detencyjnym wyłącznie za zgodą prokuratury i policji lub KMar.

W okresie przeznaczonym na zastanowienie się domniemana ofiara musi raz w miesiącu zgłaszać się do regionalnej jednostki policji lub KMar, do której została administracyjnie przydzielona.

Okres przeznaczony na zastanowienie kończy się, gdy:

- policja lub KMar stwierdzi, że w okresie przeznaczonym na zastanowienie się domniemana ofiara wyjechała »w nieznanym kierunku«;
- w okresie przeznaczonym na zastanowienie się domniemana ofiara handlu ludźmi oświadcza, że nie chce składać zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa ani w inny sposób współpracować w dochodzeniu lub śledztwie w sprawie osoby podejrzanej o handel ludźmi lub w postępowaniu sądowym przeciwko tej osobie;
- domniemana ofiara złożyła zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa w sprawie handlu ludźmi i podpisała protokół lub współpracowała w dochodzeniu lub śledztwie

w sprawie osoby podejrzanej o handel ludźmi lub w postępowaniu sądowym przeciwko tej osobie; albo

- domniemana ofiara składa wniosek o zezwolenie na pobyt (na innej podstawie niż w niniejszym ustępie).

Po zakończeniu okresu przeznaczonego na zastanowienie się IND uchyla zawieszenie przekazania zainteresowanego”.

Okoliczności faktyczne postępowania głównego oraz pytania prejudycjalne

- 23 Skarżący w postępowaniu głównym, obywatel nigeryjski, po złożeniu trzech wniosków o udzielenie azylu we Włoszech oraz wniosku o udzielenie dodatkowego azylu w Belgii, złożył w Niderlandach w dniu 26 kwietnia 2019 r. wniosek o udzielenie azylu.
- 24 W dniu 3 czerwca 2019 r. Królestwo Niderlandów złożyło do Republiki Włoskiej wniosek o wtórne przejęcie zainteresowanego w rozumieniu art. 18 ust. 1 lit. d) rozporządzenia Dublin III. Republika Włoska wyraziła zgodę na wtórne przejęcie w dniu 13 czerwca tego samego roku.
- 25 W dniu 18 lipca 2019 r. sekretarz stanu poinformował skarżącego w postępowaniu głównym o zamiarze odrzucenia jego wniosku o udzielenie azylu bez rozpatrzenia z uwagi na to, że to Republika Włoska jest państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie jego wniosku na podstawie rozporządzenia Dublin III.
- 26 W dniu 30 lipca 2019 r. skarżący w postępowaniu głównym oświadczył, że był ofiarą handlu ludźmi we Włoszech i rozpoznał jednego z sprawców tego przestępstwa w ośrodku dla uchodźców w Niderlandach. Został on przesłuchany w tej sprawie przez policję ds. cudzoziemców.
- 27 Decyzją z dnia 12 sierpnia 2019 r. sekretarz stanu odmówił rozpatrzenia wniosku skarżącego w postępowaniu głównym o wydanie zezwolenia na pobyt czasowy z tytułu azylu ze względu na to, że to Republika Włoska była odpowiedzialnym państwem członkowskim na podstawie rozporządzenia Dublin III. Decyzją tą sekretarz stanu zarządził przekazanie skarżącego w postępowaniu głównym do Włoch.
- 28 W dniu 3 października 2019 r. skarżący w postępowaniu głównym złożył do organów niderlandzkich zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, twierdząc, że był ofiarą handlu ludźmi.
- 29 Zgodnie z materiałami przedstawionymi Trybunałowi prokurator, po zbadaniu sprawy, stwierdził, że w Niderlandach nie ma żadnych przesłanek potwierdzających zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa złożonego przez skarżącego w postępowaniu głównym. Ponieważ współpraca skarżącego w postępowaniu głównym w dochodzeniu karnym w Niderlandach nie była konieczna, postępowanie w sprawie zawiadomienia złożonego przez skarżącego zostało umorzone.
- 30 Skarżący w postępowaniu głównym wniósł do sądu odsyłającego skargę na decyzję z dnia 12 sierpnia 2019 r. Podnosi on w szczególności, że decyzja ta jest niezgodna z prawem, ponieważ na podstawie art. 6 dyrektywy 2004/81 należało przyznać mu okres przeznaczony na zastanowienie się.

- 31 Zdaniem sądu odsyłającego nasuwające się pytania dotyczą tego, czy w którymkolwiek momencie, licząc od dnia 30 lipca 2019 r., skarżącemu należało przyznać okres na zastanowienie się przewidziany w art. 6 ust. 1 dyrektywy 2004/81, a jeśli tak, to czy sekretarz stanu był uprawniony do podjęcia kroków w celu przygotowania wydalenia skarżącego w postępowaniu głównym z terytorium Niderlandów, mimo że nie został mu przyznany okres przeznaczony na zastanowienie się, oraz w dalszej części tego pytania – czy decyzja z dnia 12 sierpnia 2019 r. stanowiła nakaz wydalenia w rozumieniu art. 6 ust. 2 wspomnianej dyrektywy. Ponadto sąd odsyłający zastanawia się, jakie konsekwencje należy wyciągnąć z faktu, że poza elementami określonymi w okólniku w sprawie cudzoziemców prawo niderlandzkie nie określa ani czasu trwania, ani momentu rozpoczęcia okresu przeznaczanego na zastanowienie się, a zatem z faktu, że nie dokonano transpozycji art. 6 ust. 1 dyrektywy 2004/81 do tego porządku prawnego.
- 32 W tych okolicznościach Rechtbank Den Haag (sąd w Hadze, Niderlandy) postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:
- „1) a) Czy biorąc pod uwagę fakt, że Niderlandy zaniechały określenia w prawie krajowym początku biegu zagwarantowanego w art. 6 ust. 1 [dyrektywy 2004/81] okresu przeznaczanego na zastanowienie się, przepis ten należy interpretować w ten sposób, że okres przeznaczony na zastanowienie się rozpoczyna swój bieg z mocy prawa w chwili, w której cudzoziemiec zgłosi handel ludźmi organom niderlandzkim (poinformuje je o tym)?
- b) Czy biorąc pod uwagę fakt, że Niderlandy zaniechały określenia w prawie krajowym czasu trwania zagwarantowanego w art. 6 ust. 1 [dyrektywy 2004/81/WE] okresu przeznaczanego na zastanowienie się, przepis ten należy interpretować w ten sposób, że okres przeznaczony na zastanowienie się kończy się z mocy prawa po tym, jak zostanie zgłoszone zawiadomienie o handlu ludźmi lub dany obywatel państwa trzeciego powiadomi o odstąpieniu od złożenia takiego zawiadomienia?
- 2) Czy przez nakaz wydalenia w rozumieniu art. 6 ust. 2 [dyrektywy 2004/81] należy także rozumieć środki zmierzające do wydalenia obywatela państwa trzeciego z terytorium państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego?
- 3) a) Czy art. 6 ust. 2 [dyrektywy 2004/81] sprzeciwia się wydaniu decyzji o przekazaniu w trakcie zagwarantowanego w ust. 1 tego artykułu okresu przeznaczanego na zastanowienie się?
- b) Czy art. 6 ust. 2 [dyrektywy 2004/81] sprzeciwia się wykonaniu lub przygotowaniu do wykonania w trakcie okresu przeznaczanego do zastanowienia się zagwarantowanego w ust. 1 tego artykułu wydanej już decyzji o przekazaniu?”.

W przedmiocie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

W przedmiocie dopuszczalności

- 33 Rządy niderlandzki i czeski mają wątpliwości co do znaczenia pytań prejudycjalnych dla rozstrzygnięcia sporu głównego.
- 34 Zdaniem rządu czeskiego wykładnia art. 6 dyrektywy 2004/81, o którą zwrócił się sąd odsyłający, jest w sposób oczywisty pozbawiona związku z sytuacją skarżącego w postępowaniu głównym. Po pierwsze, skarżący ogranicza się jedynie do twierdzenia, że był ofiarą przestępstw związanych

z handlem ludźmi, podczas gdy zgodnie z art. 3 dyrektywy 2004/81 dyrektywa ta ma zastosowanie wyłącznie do obywateli państw trzecich, „którzy są lub byli” ofiarami takich przestępstw. Po drugie, rząd czeski podnosi, że z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie wynika, by właściwe organy dokonały analizy kwestii, czy skarżący w postępowaniu głównym jest objęty zakresem stosowania dyrektywy 2004/81 na podstawie art. 5 akapit pierwszy tej dyrektywy.

- 35 Rząd niderlandzki twierdzi z kolei, że art. 6 wspomnianej dyrektywy nie ma zastosowania do obywatela państwa trzeciego, który – jak ma to miejsce w przypadku skarżącego w postępowaniu głównym – przebywa legalnie na terytorium danego państwa członkowskiego jako osoba starająca się o ochronę międzynarodową.
- 36 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału pytania dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie przedłożonego przez sąd krajowy pytania prejudycjalnego jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem ma charakter hipotetyczny bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia przydatnej odpowiedzi na pytania, które zostały mu postawione [wyroki: z dnia 15 grudnia 1995 r., *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, pkt 59, 61; a także z dnia 25 listopada 2021 r., *État luxembourgeois (Informacje dotyczące grupy podatników)*, C-437/19, EU:C:2021:953, pkt 81].
- 37 Konieczność dokonania wykładni prawa Unii użytecznej dla sądu odsyłającego wymaga, aby sąd ten określił okoliczności faktyczne i prawne, na tle których wyłoniły się przedstawione przezeń pytania, albo co najmniej wskazał stan faktyczny stanowiący podstawę sformułowania tych pytań. Ponadto postanowienie odsyłające musi wskazywać dokładne powody, dla których sąd odsyłający ma wątpliwości co do wykładni prawa Unii i dla których uznał za konieczne przedstawienie pytań prejudycjalnych Trybunałowi [wyrok z dnia 10 marca 2022 r., *Commissioners for Her Majesty’s Revenue and Customs (Pełne ubezpieczenie zdrowotne)*, C-247/20, EU:C:2022:177, pkt 75 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 38 W niniejszej sprawie wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy zasadniczo kwestii, czy od momentu, w którym skarżący w postępowaniu głównym – obywatel nigeryjski, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w Niderlandach po złożeniu takiego wniosku we Włoszech i w Belgii – oświadczył organom niderlandzkim, że był ofiarą przestępstw związanych z handlem ludźmi zarówno we Włoszech, jak i w Niderlandach, organy te powinny były wyznaczyć mu okres przeznaczony na zastanowienie się przewidziany w art. 6 ust. 1 dyrektywy 2004/81 przed wydaniem zgodnie z prawem decyzji z dnia 12 sierpnia 2019 r. o przekazaniu zainteresowanego na terytorium Republiki Włoskiej na podstawie rozporządzenia Dublin III, przy czym sąd odsyłający ma również wątpliwości, czy należy tę decyzję zakwalifikować jako „nakaz wydalenia” w rozumieniu art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81.
- 39 W konsekwencji, ponieważ sąd odsyłający ma rozstrzygnąć kwestię, czy w postępowaniu głównym organy niderlandzkie naruszyły art. 6 dyrektywy 2004/81, odmawiając skarżącemu w postępowaniu głównym gwarancji ustanowionych na podstawie tego przepisu, w żaden sposób nie wydaje się, aby wykładnia prawa Unii, o którą się zwrócono, była w sposób oczywisty pozbawiona związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu głównym.

- 40 W tych okolicznościach zarzut rządów niderlandzkiego i czeskiego dotyczący niemożności zastosowania art. 6 dyrektywy 2004/81 do sporu w postępowaniu głównym nie odnosi się do dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, lecz dotyczy badania istoty pytań (zob. podobnie wyroki: z dnia 19 marca 2020 r., „Agro In 2001”, C-234/18, EU:C:2020:221, pkt 44; z dnia 28 października 2021 r., Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo, C-319/19, EU:C:2021:883, pkt 25).
- 41 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest więc dopuszczalny.

Co do istoty

- 42 Co się tyczy kolejności badania pytań przedstawionych we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, należy najpierw odpowiedzieć na pytanie drugie, którego przedmiotem jest wykładnia pojęcia „nakazu wydalenia” w rozumieniu art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81 oraz kwestia, czy pojęcie to obejmuje decyzję, na mocy której państwo członkowskie przekazuje obywatela państwa trzeciego do innego państwa członkowskiego zgodnie z rozporządzeniem Dublin III. Następnie należy odpowiedzieć na pytanie trzecie, w którym sąd ten zastanawia się nad zakresem zakazu, o którym mowa w art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81. Wreszcie należy zbadać pytanie pierwsze, w którym sąd odsyłający zastanawia się nad zasadami obliczania stosowanymi do okresu przeznaczonego na zastanowienie się przewidzianego w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy.

W przedmiocie pytania drugiego

– Uwagi wstępne

- 43 Przed przystąpieniem do analizy pytania drugiego należy w pierwszej kolejności odpowiedzieć na argument podniesiony przez rząd czeski, o którym mowa w pkt 34 niniejszego wyroku, a zgodnie z którym w istocie okres przeznaczony na zastanowienie się ustanowiony w art. 6 dyrektywy 2004/81 nie powinien przysługiwać obywatelowi państwa trzeciego, który ogranicza się jedynie do twierdzenia, że był ofiarą przestępstw związanych z handlem ludźmi.
- 44 W tym względzie należy zauważyć, że zgodnie z art. 1 tej dyrektywy jej celem jest określenie warunków przyznawania dokumentów pobytowych na czas określony obywatelom państw trzecich współpracującym przy zwalczaniu handlu ludźmi lub działań ułatwiających nielegalną imigrację.
- 45 Zgodnie z art. 3 ust. 1 tej dyrektywy państwa członkowskie stosują niniejszą dyrektywę do obywateli państw trzecich, którzy są lub byli ofiarami przestępstw związanych z handlem ludźmi, nawet jeśli wjechali oni nielegalnie na terytorium państwa członkowskiego.
- 46 Artykuł 5 akapit pierwszy wspomnianej dyrektywy nakłada na właściwe organy krajowe obowiązek informowania każdego obywatela państwa trzeciego o gwarancjach, jakie oferuje ta dyrektywa, jeżeli uznają one, że „może [on] być objęty zakresem” tej dyrektywy. Wśród tych gwarancji znajduje się, zgodnie z motywem 11 dyrektywy 2004/81, prawo do korzystania z przewidzianego w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy okresu przeznaczonego na zastanowienie się.

- 47 Celem wspomnianego okresu przeznaczanego na zastanowienie się jest zgodnie z art. 6 ust. 1 tej dyrektywy umożliwienie danym obywatelom państw trzecich odzyskania sił i uniknięcia wpływu ze strony sprawców przestępstw, których są lub byli ofiarami, tak aby mogli podjąć świadomą decyzję co do podjęcia współpracy z właściwymi organami.
- 48 Artykuł 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81 stanowi, że w okresie przeznaczonym na zastanowienie się i podczas oczekiwania na decyzję właściwych organów zainteresowani obywatele państw trzecich mają prawo do traktowania określonego w art. 7 tej dyrektywy i nie jest możliwe wykonanie wobec nich nakazu wydalenia.
- 49 Artykuł 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81, poprzez wskazanie, że środki, z jakich wspomniani obywatele państw trzecich korzystają w okresie przeznaczonym na zastanowienie się, znajdują zastosowanie „podczas oczekiwania na decyzję właściwych organów”, w sposób dorozumiany odsyła do art. 8 tej dyrektywy, zgodnie z którym dokument pobytowy może zostać wydany tym obywatelom pod pewnymi warunkami po upływie okresu przeznaczanego na zastanowienie się lub wcześniej. Z art. 8 ust. 1 wspomnianej dyrektywy, a w szczególności z jego lit. c), wynika zaś, że do przyznania takiego prawa pobytu nie jest wymagane wykazanie, że wspomniani obywatele są lub byli ofiarami przestępstw związanych z handlem ludźmi. Z powyższego wynika a fortiori, że obywatele ci mogą korzystać z ustanowionego w art. 6 wspomnianej dyrektywy okresu przeznaczanego na zastanowienie się, nawet jeśli nie zostało ustalone, że są lub byli ofiarami takich przestępstw. W tym względzie z art. 5 w związku z art. 6 dyrektywy 2004/81 wynika, że taki okres przeznaczony na zastanowienie się należy przyznać każdemu obywatelowi państwa trzeciego, gdy dane państwo członkowskie ma uzasadnione powody, by uznać, iż obywatel ten może lub mógł być ofiarą przestępstw związanych z handlem ludźmi, co w sposób konieczny ma miejsce, w sytuacji gdy obywatel ten przed jednym z organów powołanych do rozpoznania jego sytuacji podnosi w sposób wystarczająco prawdopodobny, że jest lub był poddany takiemu działaniu.
- 50 W niniejszym przypadku z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że przed wydaniem decyzji z dnia 12 sierpnia 2019 r., której zgodność z prawem musi skontrolować sąd odsyłający, skarżący w postępowaniu głównym twierdził, że był ofiarą handlu ludźmi, oświadczył, iż zamierza złożyć skargę na tej podstawie, i wskazał, że rozpoznał jednego ze sprawców tego przestępstwa w ośrodku dla uchodźców w Niderlandach. W związku z tym wydaje się, że skarżący w postępowaniu głównym podniósł w sposób wystarczająco prawdopodobny, że był ofiarą handlu ludźmi, czego zweryfikowanie należy jednak do sądu odsyłającego.
- 51 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o argument podniesiony przez rząd niderlandzki, zgodnie z którym okres przeznaczony na zastanowienie się przewidziany w art. 6 dyrektywy 2004/81 nie miałby z natury rzeczy zastosowania względem osoby starającej się o ochronę międzynarodową ze względu na to, że przebywa ona legalnie na terytorium państwa członkowskiego, a zatem nie jest objęta zakresem stosowania tej dyrektywy, należy zauważyć, że żaden przepis wspomnianej dyrektywy nie rozróżnia obywateli państw trzecich w zależności od tego, czy ich pobyt na terytorium państw członkowskich jest legalny, czy nielegalny. Przeciwnie, dyrektywa ta, wskazując w art. 3 ust. 1, że ma ona zastosowanie do ofiar przestępstw związanych z handlem ludźmi „nawet jeśli wjechali oni nielegalnie na terytorium państwa członkowskiego”, w żaden sposób nie wyklucza korzystania przez takie ofiary, które wjechały i przebywają zgodnie z prawem na terytorium państwa członkowskiego, z gwarancji przyznanych przez wspomnianą dyrektywę.

52 Ponadto z motywu 4 dyrektywy 2004/81 wynika, że prawa, które na jej podstawie przyznane są niektórym obywatelom państw trzecich, pozostają bez uszczerbku w szczególności dla gwarancji, jakie wynikają dla nich z ewentualnego statusu osób starających się o ochronę międzynarodową. Wynika z tego, że prawodawca Unii w żaden sposób nie wykluczył możliwości przyznania przez dyrektywę 2004/81 praw innych niż przyznane tym obywatelom państw trzecich ze względu na to, że są oni osobami starającymi się o ochronę międzynarodową, biorąc pod uwagę w szczególności specyficzne potrzeby związane z ich szczególnie trudną sytuacją, takie jak potrzeby w zakresie bezpieczeństwa i ochrony ze strony organów krajowych przewidziane w art. 7 ust. 2 tej dyrektywy.

– *Co do istoty*

53 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „nakazu wydalenia” obejmuje środek polegający na przekazaniu obywatela państwa trzeciego z terytorium jednego państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia Dublin III.

54 W tym względzie należy zauważyć, że dyrektywa 2004/81 nie definiuje pojęcia „nakazu wydalenia” i nie zawiera żadnego wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich w celu określenia jego znaczenia i zakresu. Należy zatem dokonać autonomicznej i jednolitej wykładni tego pojęcia w rozumieniu dyrektywy 2004/81 (zob. podobnie wyrok z dnia 15 kwietnia 2021 r., *The North of England P & I Association*, C-786/19, EU:C:2021:276, pkt 49).

55 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część ten przepis stanowi (zob. wyrok z dnia 1 sierpnia 2022 r., *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija*, C-184/20, EU:C:2022:601, pkt 121 i przytoczone tam orzecznictwo).

56 W tym względzie należy zauważyć, że z literalnego punktu widzenia termin „wydalenie” w potocznym rozumieniu nie pozwala na ustalenie, czy terytorium, które osoba podlegająca wydaleniu powinna opuścić, to terytorium państwa członkowskiego, które wydało nakaz wydalenia w danej sprawie, czy terytorium Unii Europejskiej jako całości. Z celów realizowanych przez dyrektywę 2004/81 oraz z kontekstu, w jaki wpisuje się jej art. 6 ust. 1, wynika jednak, że środkiem, którego wykonanie jest zakazane na mocy tego artykułu, jest środek nakazujący zainteresowanemu opuszczenie terytorium danego państwa członkowskiego.

57 Co się tyczy, w pierwszej kolejności, celów dyrektywy 2004/81, jak wynika to w szczególności z art. 1 tej dyrektywy, a także z jej motywów 2, 4 i 11, wspomniana dyrektywa ma dwojaki cel, polegający na skoncentrowaniu działań na wykrywaniu i likwidacji sieci przestępczych, przy jednoczesnej ochronie praw ofiar handlu ludźmi poprzez umożliwienie tym ofiarom, przez pewien okres, zastanowienia się nad możliwością współpracy z krajowymi organami policji, ścigania i organami sądowymi w ramach zwalczania takiej przestępczości.

58 Zgodnie ze wspomnianym podwójnym celem, jakim jest ochrona praw ofiar handlu ludźmi oraz przyczynienie się do skuteczności ścigania karnego, dyrektywa 2004/81 ustanowiła przewidziany w art. 6 ust. 1 okres przeznaczony na zastanowienie się, który, jak stanowi ten przepis, ma na celu zagwarantowanie zainteresowanym obywatelom państw trzecich możliwości odzyskania sił i uniknięcia wpływu ze strony sprawców przestępstw, których są lub byli ofiarami, tak aby obywatele ci mogli podjąć świadomą decyzję co do podjęcia współpracy z właściwymi organami.

- 59 Również w świetle wskazanego dwojakiego celu art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81 w okresie przeznaczonym na zastanowienie się wymaga od danego państwa członkowskiego, na którego terytorium przebywa zainteresowany, z jednej strony – by zaspokoilo w szczególności podstawowe potrzeby zainteresowanego poprzez zapewnienie mu traktowania przewidzianego w art. 7 tej dyrektywy, a z drugiej strony – by odstąpiło od wykonania jakiegokolwiek nakazu wydalenia w tym okresie i upoważniło tymczasowo zainteresowanego do pozostania na danym terytorium „podczas oczekiwania na decyzję właściwych organów”. Jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 69 opinii, wymogi te są ze sobą powiązane, ponieważ środki pomocy i wsparcia, o których mowa w art. 7 dyrektywy 2004/81, a które należy zapewnić w okresie przeznaczonym na zastanowienie się, nie mogą zostać w pełni przyznane, jeżeli zainteresowany opuścił terytorium danego państwa członkowskiego.
- 60 Uznanie, że w trakcie wspomnianego okresu przeznaczonego na zastanowienie się „nakaz wydalenia”, o którym mowa w art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81 i którego wykonanie jest zakazane, nie obejmowałby decyzji o przekazaniu do innego państwa członkowskiego wydanej na podstawie rozporządzenia Dublin III, mogłoby tym samym zagrozić realizacji podwójnego celu tej dyrektywy.
- 61 Po pierwsze bowiem, wykonanie takiej decyzji o przekazaniu w okresie przeznaczonym na zastanowienie się przewidzianym w art. 6 ust. 1 dyrektywy 2004/81 skutkowałoby oddaleniem ofiary handlu ludźmi od specjalistycznych służb pomocy, od których mogła ona uzyskać wsparcie, jak również ustaniem traktowania, które zapewniono jej w tym państwie członkowskim na mocy art. 7 dyrektywy 2004/81, co miałoby negatywny wpływ na odzyskanie sił przez tę ofiarę i w konsekwencji pogorszyłoby jej trudną sytuację.
- 62 Po drugie, wykonanie takiej decyzji na wczesnym etapie, w który wpisuje się okres przeznaczony na zastanowienie się przyznany ofierze handlu ludźmi, mogłoby zaszkodzić współpracy tej ofiary w śledztwie lub postępowaniu sądowym. Przekazanie tej ofiary handlu ludźmi do innego państwa członkowskiego, zanim zdążyłaby ona w okresie przeznaczonym na zastanowienie się wypowiedzieć się co do woli współpracy w tym śledztwie lub postępowaniu, nie tylko bowiem pozbawiałoby właściwe organy zeznań, które mogłyby okazać się szczególnie przydatne dla ścigania sprawców danego przestępstwa, lecz – paradoksalnie – prowadziłyby do wydalenia zainteresowanego z terytorium właściwego państwa członkowskiego, mimo że powinien on być obecny w tym państwie w celu uczestniczenia, w całym niezbędnym zakresie, we wspomnianym śledztwie lub postępowaniu.
- 63 Co się tyczy, w drugiej kolejności, kontekstu, w jaki wpisuje się okres przeznaczony na zastanowienie się przewidziany w art. 6 ust. 1 dyrektywy 2004/81, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 5 tej dyrektywy na właściwych organach danego państwa członkowskiego ciąży w odniesieniu do ofiary handlu ludźmi obowiązek uprzedniego poinformowania o „możliwościach, jakie oferuje [ta] dyrektywa”. Wśród tych możliwości znajduje się nie tylko możliwość skorzystania ze wspomnianego okresu przeznaczonego na zastanowienie się, ale również możliwość uzyskania środków pomocy i wsparcia przewidzianych w art. 7 dyrektywy 2004/81 oraz, pod pewnymi warunkami, uzyskanie czasowego dokumentu pobytowego zgodnie z art. 8 tej dyrektywy, który jak stanowi jej motyw 9, powinien stanowić dla ofiary handlu ludźmi „wystarczający bodziec” do współpracy z właściwymi organami.
- 64 Jak zaś zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 67 opinii, wspomniany obowiązek informowania zostałby pozbawiony skuteczności (effet utile), gdyby dane państwo członkowskie było uprawnione do tego, by w okresie przeznaczonym do zastanowienia się, o którym mowa

w art. 6 ust. 1 dyrektywy 2004/81, przekazać zainteresowanego do innego państwa członkowskiego, podczas gdy dane państwo członkowskie zobowiązało się do przyznania zainteresowanemu w tym okresie możliwości skorzystania ze wspomnianych środków oraz wydania zezwolenia na pobyt czasowy na jego terytorium, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 8 tej dyrektywy.

- 65 Powyższej wykładni nie może podważyć analiza przywołanych przez sąd odsyłający dyrektyw 2001/40 i 2004/38. Wystarczy bowiem stwierdzić, że dyrektywy te, które same w sobie nie zawierają żadnej definicji pojęcia „nakazu wydalenia”, nie pozwalają na wyciągnięcie jednoznacznych wniosków dotyczących zasięgu geograficznego takiego pojęcia w rozumieniu dyrektywy 2004/81. Argument podniesiony przez rząd niemiecki, opierający się w szczególności na dyrektywie 2001/40, zgodnie z którym pojęcie „nakazu wydalenia” jest zwykle używane w stosunkach z państwami trzecimi, jest z czysto językowego punktu widzenia podważony wskutek użycia tego pojęcia w szczególności w art. 28 dyrektywy 2004/38, który to przepis odnosi się niewątpliwie jedynie do wydalenia z terytorium państwa członkowskiego, a nie do wydalenia z terytorium Unii jako całości. Co więcej, dyrektywa 2004/81 nie odnosi się również do przepisów rozporządzenia nr 343/2003, które obowiązywało w dniu przyjęcia tej dyrektywy i które, z dniem 18 lipca 2013 r., zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem Dublin III, również zresztą niezawierającym wzmianki o tej ostatniej dyrektywie.
- 66 Mając na uwadze całość powyższych rozważań, na pytanie drugie należy odpowiedzieć, iż art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „nakazu wydalenia” obejmuje środek polegający na przekazaniu obywatela państwa trzeciego z terytorium jednego państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia Dublin III.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 67 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie wydaniu lub wykonaniu decyzji o przekazaniu obywatela państwa trzeciego podjętej na podstawie rozporządzenia Dublin III lub podjęciu środków przygotowawczych do jej wykonania w okresie przeznaczonym na zastanowienie się przewidzianym w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy.
- 68 Zgodnie z art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81 w okresie przeznaczonym na zastanowienie „nie jest możliwe wykonanie [...] nakazu wydalenia” wobec obywateli państw trzecich, których ono dotyczy.
- 69 W związku z tym ze względu na swoje brzmienie art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81 nie zakazuje on wydania ani nakazu wydalenia, ani jakiegokolwiek innego środka przygotowawczego do jego wykonania.
- 70 Z uwagi na odpowiedź udzieloną na pytanie drugie przepis ten stoi zatem na przeszkodzie jedynie temu, aby w okresie przeznaczonym na zastanowienie się przyznanym zgodnie z art. 6 ust. 1 tej dyrektywy wykonano decyzję o przekazaniu wydaną na podstawie rozporządzenia Dublin III w odniesieniu do obywateli państw trzecich objętych zakresem stosowania wspomnianej dyrektywy.

- 71 Niemniej jednak, jak wskazał w istocie rzecznik generalny w pkt 88 opinii, ważne jest, by przy przyjmowaniu środków przygotowawczych do wykonania decyzji o przekazaniu w trakcie biegu okresu przeznaczanego na zastanowienie się przewidzianego w art. 6 ust. 1 dyrektywy 2004/81 właściwe organy krajowe nie utrudniały realizacji dwojakiego celu tego przepisu, który to cel przypomniano w pkt 58 niniejszego wyroku. W związku z tym o ile przyjęcie środków przygotowawczych do wykonania tej decyzji w trakcie wspomnianego okresu na zastanowienie się nie jest zakazane, o tyle nie może ono jednak pozbawić takiego okresu skuteczności (*effet utile*), czego zbadanie w postępowaniu głównym należy do sądu odsyłającego. Może tak być w szczególności w przypadku, gdy środki przygotowawcze do wykonania takiej decyzji polegają na zatrzymaniu ofiary handlu ludźmi w celu jej przekazania, a przy tym takie środki przygotowawcze nie pozwalają tej ofierze w szczególności, ze względu na jej trudną sytuację, na odzyskanie sił ani na podjęcie świadomej decyzji o współpracy z właściwymi organami państwa członkowskiego, na którego terytorium jest obecna.
- 72 Należy dodać, że taka wykładnia art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81 nie stanowi zagrożenia dla przestrzegania jasno określonych i stosunkowo krótkich terminów obowiązujących w odniesieniu do administracyjnej procedury przekazania odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej państwu członkowskiemu, do którego skierowano wniosek o przejęcie, na podstawie przepisów rozporządzenia Dublin III.
- 73 I tak z pkt 69 niniejszego wyroku wynika przede wszystkim, że przyznanie osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową okresu przeznaczanego na zastanowienie się nie stoi na przeszkodzie złożeniu przez państwo członkowskie, na którego terytorium się ona znajduje, we wspomnianym okresie przeznaczonym na zastanowienie się, wniosku o przejęcie takiej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową przez inne państwo członkowskie zgodnie z art. 21 ust. 1 tego rozporządzenia, a w przypadku wyrażenia przez wspomniane inne państwo członkowskie zgody na przyjęcie – wydaniu, w tym okresie przeznaczonym na zastanowienie się, decyzji o przekazaniu do państwa członkowskiego, do którego w skierowano wniosek.
- 74 Następnie prawdą jest, że zgodnie z art. 29 ust. 1 i 2 wspomnianego rozporządzenia wnioskujące państwo członkowskie dysponuje terminem sześciu miesięcy na przekazanie osoby ubiegającej się, licząc od chwili wyrażenia zgody na złożony wniosek o przejęcie lub wydania ostatecznego orzeczenia w przedmiocie skargi od decyzji o przekazaniu lub wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy z powodów faktycznych i prawnych, w przypadku gdy nadano im skutek zawieszający na podstawie art. 27 ust. 3 tego rozporządzenia, a jeśli to przekazanie nie nastąpi, państwo przyjmujące zostaje zwolnione z obowiązku przejęcia danej osoby, a odpowiedzialność zostaje przeniesiona na wnioskujące państwo członkowskie (zob. podobnie wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., A.S., C-490/16, EU:C:2017:585, pkt 46, 57, 58).
- 75 Jednakże w odniesieniu do dyrektywy 2004/81 należy przypomnieć, że jak przewiduje art. 6 ust. 1 akapit drugi tej dyrektywy, moment rozpoczęcia i długość przewidzianego w tym przepisie okresu przeznaczanego na zastanowienie się ustala się zgodnie z prawem krajowym.
- 76 W konsekwencji to do państw członkowskich należy zapewnienie równowagi między czasem trwania okresu przeznaczanego na zastanowienie się, jaki przyznają one ofiarom handlu ludźmi na swoich odpowiednich terytoriach, a dochowaniem terminu przewidzianego w art. 29 ust. 1 i 2 rozporządzenia Dublin III w celu zapewnienia właściwego związku i zachowania efektu skuteczności (*effet utile*) tych instrumentów.

77 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, że art. 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by decyzja o przekazaniu obywatela państwa trzeciego podjęta na podstawie rozporządzenia Dublin III została wykonana podczas okresu przeznaczanego na zastanowienie się zagwarantowanego w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy, lecz nie stoi na przeszkodzie wydaniu takiej decyzji ani podjęciu środków przygotowawczych do jej wykonania, pod warunkiem że owe środki przygotowawcze nie pozbawiają skuteczności (effet utile) wspomnianego okresu przeznaczanego na zastanowienie się, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego.

W przedmiocie pytania pierwszego

78 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy w braku krajowego środka transpozycji art. 6 ust. 1 dyrektywy 2004/81 należy interpretować w ten sposób, że po pierwsze, przewidziany w tym przepisie okres przeznaczony na zastanowienie się zaczyna biec z mocy prawa od momentu, w którym dany obywatel państwa trzeciego poinformował właściwe organy krajowe, że jest lub był ofiarą handlu ludźmi, a po drugie, kończy się z mocy prawa po złożeniu przez tego obywatela zawiadomienia o tym, że był on ofiarą handlu ludźmi, lub też – przeciwnie – poinformowaniu przez niego tych organów o odstąpieniu od złożenia takiego zawiadomienia.

79 W niniejszej sprawie, jak wynika z przedstawienia okoliczności faktycznych leżących u podstaw sporu w postępowaniu głównym, które zostały streszczone w pkt 23–30 niniejszego wyroku, właściwe organy krajowe w żadnym momencie przed wydaniem decyzji o przekazaniu z dnia 12 sierpnia 2019 r. nie poinformowały skarżącego w postępowaniu głównym – który twierdził już wcześniej, że był ofiarą handlu ludźmi, oświadczył, że chce złożyć zawiadomienie z tego tytułu, i wskazał, że rozpoznał jednego ze sprawców tego przestępstwa w ośrodku dla uchodźców w Niderlandach – o możliwościach oferowanych przez dyrektywę 2004/81, w tym możliwości skorzystania z okresu przeznaczanego na zastanowienie się, o którym mowa w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy, ani też nie przyznały skarżącemu w postępowaniu głównym takiego okresu.

80 Należy jednak zauważyć, że jak wynika z informacji przekazanych przez sąd odsyłający, spór w postępowaniu głównym dotyczy zgodności z prawem decyzji z dnia 12 sierpnia 2019 r. o przekazaniu skarżącego w postępowaniu głównym do Włoch na podstawie rozporządzenia Dublin III. Jak zaś wskazano w pkt 77 niniejszego wyroku, dyrektywa 2004/81 nie stoi na przeszkodzie wydaniu decyzji o przekazaniu w okresie przeznaczonym na zastanowienie się przewidzianym w jej art. 6 ust. 1. Wynika z tego, że nawet przy założeniu, iż taki okres przeznaczony na zastanowienie się powinien być zostać przyznany skarżącemu w postępowaniu głównym, to nieprawidłowość, której dopuściły się władze niderlandzkie, nie wyznaczając w niniejszym przypadku takiego okresu przeznaczanego na zastanowienie się, nie może mieć wpływu na zgodność z prawem decyzji o przekazaniu zaskarżonej przed sądem odsyłającym, ponieważ art. 6 dyrektywy 2004/81 stoi na przeszkodzie jedynie wykonaniu takiej decyzji, gdy obywatelowi państwa trzeciego nie przyznano okresu przeznaczanego na zastanowienie się, do którego był on uprawniony na mocy wspomnianego art. 6.

81 Z poprzedniego punktu wynika również, że dla celów kontroli zgodności z prawem decyzji z dnia 12 sierpnia 2019 r. odpowiedź na pytanie, od którego momentu i do kiedy skarżącemu w postępowaniu głównym należało przyznać okres przeznaczony na zastanowienie się, sprowadzałaby się do sformułowania przez Trybunał opinii doradczej w przedmiocie kwestii czysto hipotetycznej.

- 82 Zgodnie zaś z utrwalonym orzecznictwem zadaniem Trybunału nie jest formułowanie opinii doradczych w przedmiocie zagadnień ogólnych lub hipotetycznych (zob. wyroki: z dnia 16 lipca 1992 r., Meilicke, C-83/91, EU:C:1992:332, pkt 25; z dnia 8 czerwca 2017 r., OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, pkt 33).
- 83 W konsekwencji należy stwierdzić, że do Trybunału nie należy udzielenie odpowiedzi na pytanie pierwsze.

W przedmiocie kosztów

- 84 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 6 ust. 2 dyrektywy Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami,

należy interpretować w ten sposób, że:

pojęcie „nakazu wydalenia” obejmuje środek polegający na przekazaniu obywatela państwa trzeciego z terytorium jednego państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca.

- 2) Artykuł 6 ust. 2 dyrektywy 2004/81

należy interpretować w ten sposób, że:

stoi on na przeszkodzie temu, by decyzja o przekazaniu obywatela państwa trzeciego podjęta na podstawie rozporządzenia nr 604/2013 została wykonana podczas okresu przeznaczonego na zastanowienie się zagwarantowanego w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy, lecz nie stoi na przeszkodzie wydaniu takiej decyzji ani podjęciu środków przygotowawczych do jej wykonania, pod warunkiem że te środki przygotowawcze nie pozbawiają skuteczności (effet utile) wspomnianego okresu przeznaczonego na zastanowienie się, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego.

Podpisy